

Posudek na diplomovou práci
Posudek oponenta diplomové práce

„Mladiství pachatelé násilné trestné činnosti,“

kterou předkládá
Mgr. Ivana Běhalová

Otázky kolem mladistvých pachatelů násilné trestné činnosti se spolu s mnohými odpověďmi objevují zejména ve chvílích, kdy se objeví nové případy závažné násilné trestné činnosti nebo v dobách, kdy jsou projednávány nové právní úpravy této problematiky. Autorka diplomové práce si klade za cíl přispět výzkumnými zjištěními k poznatkům o mladistvých delikventech. Specificky pak k informacím o pachatelích vraždy. Tím přináší možnost dívat se na jejich charakteristiky a osudy z odborného, psychologického pohledu.

V úvodu teoretické části se autorka zabývá motivací, od obecných koncepcí k zaměření na její význam v oblasti kriminálního jednání. V druhé kapitole postupuje k tématu kriminality a delikvence, kde se pečlivě zabývá specifiky obou pojmů, zahrnuje pohledy různých kriminologických teorií a typologií. Dále se věnuje agresi jako důležitému a diferencovanému konceptu; přiměřená pozornost různým pohledům na agresi a její roli je zásadní pro komplexnější vnímání páchané trestné činnosti a jejich pachatelů. Ve čtvrté kapitole se autorka zabývá charakteristikou vývojových faktorů, uvádí významné socializační činitele a okolnosti jejich selhávání. Zejména k této části se vztahuje drobná formální výhrada, kdy by přehlednosti a čtivosti textu přispělo jeho větší vnitřní členění (např. „vytučením“ některých hesel). Tuto kapitolu i teoretickou část uzavírá tématem subjektivní životní spokojenosti dotčené zájmové skupiny.

Cílem výzkumných šetření bylo mapování charakteristik rodin odsouzených, vztahů v rodině a jejich fungování před spáchaním trestného činu, životních perspektiv, prožívání smyslu života a jejich sebereflexe. Autorka realizovala šetření ve věznicí Všehrdy, cílovou skupinou byli mladiství odsouzení za trestný čin vraždy a odsouzení pro méně závažné trestné činy, kteří byli porovnávaní. Využila metody rozhovoru, pozorování, Dotazník pro zjištění způsobu výchovy v rodině, P-I-L test, Koláč radosti, LOGO test a Rosenzweigův obrázkový frustrační test.

Autorka charakterizuje metody a vybraný soubor, v němž se jí podařilo zahrnout 11 ze 12 mladistvých uvězněných v České republice za vraždu! Již tyto charakteristiky jsou zajímavé – např. jiné než rodinné formativní působení, či mechanismy smrtícího útoku, použité zbraně. Dále autorka uvádí výzkumné otázky. Jejich zaměření je poměrně široké s mnoha potenciálními směry výstupu. V následující kapitole diferencovaně prezentuje a analyzuje zjištění, která jsou přes minimální rozdíly obou sledovaných skupin stále velmi zajímavá a mohou sloužit jako podněty k diskusi, např. zvýšená potřeba odsouzených pachatelů vraždy ve výkonu trestu v rámci dané skupiny vyniknout.

Autorka doplňuje získaná data dvěma příběhy respondentů – kazuistikami, které přinášejí ilustraci a celistvý portrét dvou vybraných mladistvých pachatelů. Zahrnují i jejich přístup ke spáchanému činu. Ten je v prvním případě zajímavě „vygradován“ v značném rozporu s nímž dotýčný situaci trestného činu podává a informací, jež se podařilo o činu získat.

Těžiště diplomové práce spočívá zejména v empirické části, pro niž je teoretická část odpovídajícím podkladem. Množství a důležitost informací získaných od této specifické populace je značné. Možnosti následné aplikace do mnoha oblastí jsou skutečně široké – od poznání rodiny – jako socializačního činitele, přes úvahy o adaptaci na výkon trestu odnětí svobody, až po možné opatrné prediktivní úvahy vycházející z informací o vnímaných potřebách a životních perspektivách těchto jedinců. Autorce se podařilo poznatky zprostředkovat přehledně, čtivě a jejich ilustrace kazuistikami jen zvyšuje plastičnost zjištění. Práce přesahuje zadaný cíl, je nesporným přínosem k hlubšímu poznání dané problematiky

a může být podnětným zdrojem k dalším interpretacím a komentářům. Je vhodně a přehledně vnitřně strukturovaná, jen opět drobně snižují přehlednost chybějící názvy grafů. Autorka využívá relevantních literárních zdrojů.

Na závěr otázka: Jak je dle autorky možné vnímat to, že odsouzení dle výzkumných zjištění neprožívají existenciální frustraci navzdory své situaci?

Mgr. Ivana Běhalová předložila práci, která splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie UK FF v Praze.

Praha 10. 5. 2009

PhDr. Hedvika Boukalová

